

I CONGRÉS DEL MÓN DE LA MASIA**JACINT TORRENTS I BUXÓ**

Doctor en antropologia cultural, professor de la UVic i aprenent de pagès

Com a fill d'una família de forners de Folgueroles, un poble de pagès de la Plana de Vic, la meua relació amb el món de les masies em ve des de ben petit. Amb els companys d'escola vivíem una vida de poble pagès amb les nostres aficions rurals relacionades amb la flora, la fauna i els jocs, activitats en què ens relacionàvem els del poble amb els fills de les famílies que vivien fora del nucli en les masies disseminades. Aquestes vivències d'infància i la meua afició juvenil als viatges per conèixer món van ser el ferment que va fer interessar-me per l'etnografia i el coneixement de la cultura de les societats pageses. Des d'una perspectiva de projecció de futur cal posar-les en valor en contextos socials diversos a fi d'anar difonent la necessitat de relacionar els vells sabers pagesos amb els principis que proposa el nou paradigma agroecològic.

Com a resultat del meu treball de camp amb pagesos i menestrals de la Plana de Vic m'he impregnat d'una cosmovisió pagesa que m'ha portat a relligar-me amb les meves arrels i poder mantenir, com a activitat de lleure, la pràctica d'una agricultura i d'una ramaderia familiars a petita escala, tot assegurant l'autosuficiència familiar de carn, ous i verdures, generant petits excedents, buscant models alternatius de producció sostenible d'aliments sans i de proximitat. Per tant, participo en aquest col·loqui amb una doble condició: d'una banda, aportant la meua mirada d'antropòleg estudiós del món rural i, de l'altra, com a afeccionat a l'ofici de pagès en resposta a les meves arrels familiars i a les meves il·lusions de futur.

Amb aquesta doble visió proposo un decàleg desordenat de temes per reflexionar sobre la importància de les masies, la seva relació amb els territoris que vertebraven i els canvis de funcions que els pertocaran en el seu procés d'adaptació als nous temps.

1. Cal posar en valor els masos, les masies i els pagesos com a representants patrimonials d'un model agropecuari i forestal que ha anat evolucionant de temps ençà i que fins fa ben poc ha proporcionat la majoria dels aliments bàsics als habitants de pobles i ciutats.
2. A partir de la revolució verda de la dècada dels anys seixanta del segle xx, es va produir una desaparició sobtada de la diversitat de models

d'agricultura i ramaderia adaptats a cada territori, amb les varietats autòctones fetes als microclimes locals, amb riques i diversificades cultures pageses que ja només resten en la memòria d'uns quants, sabers que de manera urgent cal preservar i tenir en compte en les noves perspectives de l'agricultura del futur.

3. Els sabers dels pagesos s'han menystingut davant els nous models agrònomic de monocultiu extensiu promoguts per les grans multinacionals de les llavors, els adobs, els productes fitosanitaris i la maquinària agrícola. S'han engrandit els camps, tot fent desaparèixer marges i feixes, s'han construït noves explotacions ramaderes que han causat un fort impacte en els paisatges rurals, que s'han vist modificats per facilitar de mecanització de les feines dels camps, boscos i bestiar, junt amb les necessitats d'espais relacionades amb el món urbà.
4. El pas sobtat d'un model de famílies pageses a un model industrial de producció, processament i distribució dels aliments que ha menystingut com a un valor fonamental el manteniment d'una producció artesana d'aliments, tot respectant la biodiversitat i les lleis de la natura. Aquest model fa temps que toca sostre per les enormes quantitats d'energia que malbarata i la insostenibilitat del model productivista que sustenta.
5. La necessitat de vetllar pels paisatges rurals com a patrimoni que reflecteixen les adaptacions antròpiques als territoris, com a models de combinació de la natura amb la cultura dels pobles plantejats en un marc de relacions ambientals honestes, sanes i respectuoses amb els nostres orígens com a humans.
6. El necessari increment de les produccions agropecuàries orientades amb criteris de millora de la qualitat dels aliments, del respecte al benestar animal i de la potenciació de la sostenibilitat dels processos d'obtenció dels productes de camps, granges i boscos.
7. Les propostes de l'agroecologia presenten models alternatius de gestió integral dels paisatges, de conservació de la biodiversitat i de tenir en compte les fonts primigènies dels sabers agrícoles; probablement ha de ser el nou paradigma de futur que substitueixi el vell model productivista orientat al consumisme.
8. Apostar per la proximitat entre els productors i els consumidors, ja que implica relacions conjuntes de corresponsabilitat en el manteniment de la qualitat de vida, del respecte al medi ambient

i de la restitució de la dignitat que es mereix l'ofici dels pagesos i la seva viabilitat.

9. Posar com a valor fonamental de futur l'austeritat, qualitat pròpia de les formes de vida respectuoses que les societats pageses han practicat en relació amb els entorns on s'han establert, acumulant i conservant costums que conformen un ampli imaginari del món rural encara per descobrir i preservar.
10. Promoure una consciència social que s'adoni de la necessitat que cal una implicació col·lectiva de cooperació humana en la restauració agroecològica dels paisatges, en què les persones es comprometin pel bé comú que suposa la qualitat de vida i la dignitat dels éssers humans.

Fins aquí un resum del que vaig intentar aportar al col·loqui.